

S L Ä K T - F O R S K A R - N Y T T

FÖRENINGEN FÖR DATORHJÄLP I SLÄKTFORSKNINGEN

D I S

Meddelande nr 1

c Dec 1979 (omarb. nytryck juni 1980)

I samband med utsändning av meddelande nr 2 framkom från flera håll önskemål om att även få nr 1 av meddelandet. Detta nummer framställdes dock utan överexemplar. För att i någon mån efterkomma önskemålen har vi gjort ett nytryck av nr 1, där vi dock begränsat oss och endast tagit med det väsentligaste. Nr 1 av meddelandet tillkom för att orientera dem, som svarat på vårt upprop i GF-aktuellt nr 33 (okt 1979). Meddelandet hade då ännu inte fått något namn utan kallades endast

Meddelande från DIS, arbetsgruppen för datorhjälp i släktforskningen. Meddelandet åtföljdes av ett följebrev, vilket här medtagits som inledning. Ur innehållet i första DIS-meddelandet har medtagits två artiklar om datorer och släktforskning samt en lägesrapport från arbetsgruppen. Den senare skrevs för "första-onsdagen-i-varjemånad" - gruppen, en grupp släktforskare, som samlades på biblioteket i Linköping första onsdagen i varje månad för att diskutera släktforskning. Lägesrapporten redovisades i det sista i den serie om 4 meddelanden, som hösten 1979 gavs ut för denna grupp (det som gavs ut till mötet den 7 november). I övrigt fanns - vilket inte medtagits här - i det första DIS-meddelandet ett utkast angående framställning av innehållsförteckningar med dator -som sedan dess vidare bearbetats och vars tankegångar nu utnyttjas vid framtagning av program för register till kyrkböcker och för att hålla reda på den egna slakten - något om datainspektionen och registertillstånd samt prislista för körning på datorn vid Linköpings Universitet - LIDAC. Två litteraturreferenser fanns även med; "Roots and Branches" i tidskriften "Personal Computing", september 1979 och "Tracing your own roots" i tidskriften "Byte", oktober 1979.

PO

Följebrev till "meddelande från DIS"-arbetsgruppen för datorhjälp i släktforskning 1979-12-02.

Varmt tack för Ditt svar på vårt upprop i GF-aktuellt.

Vi är här i Linköping fyra man och en kvinna, som är intresserade av att undersöka vilka nya möjligheter datorn ger oss släktforskare och om möjligt praktiskt pröva framkomna idéer. Vi har alla olika bakgrund och kunskaper, men tror att vi kompletterar varandra, så att något kan åstadkommas. Vi har erfarenhet både från körning på DEC 10 och Saab-maskiner, programmering och maskinkunskap. Hemdator saknas dock ännu. Vår arbetsgrupp kallar vi DIS - datorhjälp i släktforskningen.

När vi startade vårt arbete hade flera av oss redan funderat på uppläggning av databas för de egna släktuppgifterna.

Vi valde emellertid att starta gruppens arbete med en diskussion av vilka svårigheter inom släktforskningen, som i första hand borde angripas med datorns hjälp. Vi kom därvid snabbt in på bristen på personregister, som i många fall nödvändiggör långa, tidsödande sökningar sida för sida i arkivmaterial. När man genomfört några sådana ofta timslånga sökningar, längtar man efter personregister. Vi fann bristen på register särskilt kännbar för husförhörslängder för stora församlingar, som t e Linköpings domkyrkoförsamling i senare delen av 1800-talet samt för födelse-, vigsel- och dödböcker för tiden före husförhörslängderna. För de senare tillkommer ofta lässvårigheter p g a otydlig skrift, vilket gör det särskilt ansträngande att ta sig igenom dem. Register till husförhörslängder för en mellanperiod - från deras införande till mitten av 1800-talet, bedömdes mindre angelägna, då för denna tid ofta in- och utflyttningslängder finns.

För att komma igång har vi startat med ett födelseregister från första delen av 1700-talet. Vi tar även med faddrarna, då dessa i denna tidsperiod kan ha ganska stort intresse för forskarna. Programmeringen har påbörjats och vi räknar med de första körningarna i januari. Vi vill ha program, som kan köras på olika maskiner och avser pröva registrering på både DEC 10 (LIDAC) och D 16. Bearbetningsprogrammet läggs dock på DEC 10. Vi skulle också gärna ha prövat registrering på en hemdator, t e ABC 80, men det får väl komma senare. Vi har sökt kontakt med datorklubben Lysator här vid Linköpings Universitet, men vet ännu inte riktigt vad detta kan ge. De har både D21 och D22, sin egen hemdator LYS 16 och till låns en ABC 80.

För att se om det fanns några andra i landet med samma intressen som vi, gjorde vi en framställning per telefon till GF, om att få införa ett uppdrag i GF-aktuellt, vilket beviljades. Sex svar har hittills erhållits. Vi är glada för detta och hoppas det kan leda till ömsesidig nytta och glädje och föra fram till förbättrade möjligheter för släktforskningen.

För att ge underlag för fortsatt tankeutbyte har vi ställt samman en del underlag, som vi tror kan vara av intresse. Det skulle vara roligt om vi kunde utbyta synpunkter och delge varandra erfarenheter. Vi kanske bör uppställa vissa gemensamma normer, så att vi kan utbyta program och resultat. För att alla skall kunna ta del av varandras synpunkter, frågor och erfarenheter kan vi hjälpa till att ta in dem i t e meddelanden från DIS och distribuera dem. Vi är ännu inte flera än att arbetet är rimligt. Vi har tyvärr ännu inte något gemensamt "KOM" -system.

HUR KAN DATORN HJÄLPA OSS SLÄKT-FORSKARE ?

av Lars Blomberg

Utan tvekan är datorn, rätt använd, ett värdefullt hjälpmedel för människan. Man kan dra paralleller mellan dagens datorer och forna tiders hästar. De arbetar villigt, utför gärna enformiga uppgifter och hjälper människan, där hennes egen

kapacitet inte räcker till. Men man måste köra in dem och kunna tygla dem ordentligt. En skenande häst gör ingen nytta utan är farlig för omgivningen.

Låt oss först se lite närmare på hur en dator är uppbyggd. Dess mest centrala del är en beräknings- och kontrollenhet (centralenhet) och kopplat till den finns ett mycket snabbt minne (primärminne). Centralenheten bearbetar ett och ett de data i form av tecken som finns i primärminnet. Varje tecken kan innehålla en bokstav, en siffra eller ett specialtecken, dvs i stort sett teckenuppsättningen på en skrivmaskin. För att kunna bearbetas måste ett tecken läsas ut ur minnet och efter bearbetningen åter skrivas dit. Tiden för en sådan läsning rör sig om några miljondelar av en sekund. Storleken på primärminnet varierar kraftigt med olika dator typer från några tiotusen tecken upp till flera miljoner tecken i de allra största.

Endast då data befinner sig i primärminnet kan de läsas och bearbetas av centralenheten. I de flesta fall då primärminnet inte rymmer tillräckligt mycket data utnyttjas så kallade sekundärminnen. De kan utgöras av snabbt roterande skivor belagda med magnetiskt material eller av magnetband, där registrering sker på i princip samma sätt som i t e bandspelare. Dessa minnen rymmer 10 till 1000 miljoner tecken, av vilka cirka tiotusen åt gången kan överföras till primärminnet.

Men olika mer eller mindre komplicerade bearbetningar kan också utföras på den lagrade informationen innan den skrivs ut. Sortering innebär att informationen ordnas t e i bokstavsordning. Detta kan bland annat användas för att upprätta och utöka namnregister. Antag att vi vill ha ett namnregister för Släkt och Hävd. Vi måste då mata in alla namn tillsammans med det sidnummer de förekommer på. Inmatningen kan ske i vilken ordning som helst, förmodligen görs den sida för sida. Efter sortering och utskrift har vi ett namnregister för detta häfte av SoH. Då nästa häfte kommer ut matar vi in dess namn och sidnummer, sorterar tillsammans med tidigare lagrade uppgifter och skriver ut ett namnregister för båda häftena tillsammans. Vi kan alltså åstadkomma nya

namnregister omfattande allt fler häften. Observera att varje par av namn och sidnummer bara har inmatats en enda gång. Likartade namnregister kan förstås upprättas för bouppteckningar, för födelseböcker över tidsperioder då husförhörslängder saknas osv.

Man kan också tänka sig mer omfattande bearbetningar. Låt oss anta att man upprättar ett personregister, där varje person identifieras av sitt namn och ett nummer. Till varje person hör tre typer av notiser. För det första enhetligt uppbyggd information om personen ifråga såsom född, död, flyttad, gift, prästvigd, antagen till soldat o s v. Denna typ av notis innehåller också datum och ortsangivelse. För det andra notiser som knyter denna person till övriga i registret; barn, far, mor, make/maka. Den tredje typen innehåller en fylligare levnadsbeskrivning. Innan ett personregister läggs upp måste givetvis Datainspektionens tillstånd inhämtas. Det torde dock inte vara några problem, så länge som uppgifterna är äldre än 100 år.

Med hjälp av olika program kan ovan nämnda information bearbetas på flera sätt, exempelvis kan man automatiskt upprätta en släkttavla eller en antavla för en person i registret. Det är klart att en sådan bearbetning inte blir lätt att beskriva men den är fullt möjlig att genomföra. Fördelarna är uppenbara. Ofta drar man sig för att skriva ut resultatet av sina forskningar innan man är färdig (och när blir man det?) för man vet att man blir tvungen att skriva om det senare när kompletterande upplysningar dyker upp. Med datormetoden slipper man det, vad man en gång har skrivit in lagras i datorn och behöver inte upprepas. En annan fördel är att då man har stor släkt utrikes, t e i USA, vill man gärna ha en svensk- och en engelskspråkig variant. Om man lägger till en engelskspråkig variant levnadsbeskrivning till notiserna ovan, så kan datorn klara resten.

När det gäller inmatningen till datorn kan man utnyttja det faktum att vissa data är samma eller nästan samma mellan olika inmatningar. Som exempel kan vi ta sidnummer då man matar in data till ett namnregister. Här kan man ha konventionen att utelämnas sidnummer betyder det samma som vid förra inmatningen medan ett plusteck-

en indikerar att det skall ökas med ett. Förfarandet minskar antal tangenttryckningar avsevärt jämfört med att varje gång skriva ett tresiffrigt nummer för sidan. Vid andra tillfällen förekommer samma efternamn flera gånger efter varandra. Här kan datorn komma ihåg alla tidigare under dagen inmatade efternamn. Första gången måste man mata in hela namnet men därefter räcker det med ett fåtal inledande tecken, varvid datorn väljer det namn som senast inmatats och där de inledande tecknen stämmer överens. Man har exempelvis matat in "Jönsson" och "Johansson" i den ordningen. Därefter kommer inmatning "J" eller "Jo" att ge Johansson medan "Jö" ger Jönsson. Även här får vi en betydande besparing i antalet tangenttryckningar. Flera andra liknande besparingsmetoder är tänkbara.

Allt det som ovan sagts låter ju bra, men det finns en ekonomisk aspekt också. Även om priset för databehandling är i stadigt sjunkande, så är det fortfarande rätt dyrt. Man kan ju inte heller lägga samma rationaliseringssynpunkter på databehandling inom släktforskning, som inom ett företag. Släktforskningen är ju en hobby i de allra flesta fall. Att den dock kan bära vissa kostnader visas bland annat av utgivningen av Svenska Släktkalendern, där respektive släkt får betala för varje införd sida.

Nu kanske någon tycker att om datorn börjar användas i släktforskning, så blir släktforskarens arbete överflödigt. Så är inte alls fallet. Vi har ovan sett att datorn saknar egen intelligens. När det alltså gäller att associera, få idéer, konstruera hypoteser, läsa gamla handstilar, resonera med andra släktforskare, kort sagt tänka, kan vi inte använda den. Däremot skulle den kunna vara ett kraftfullt hjälpmedel i många tidsödande rutinarbeten, för att hjälpa till att ge nya uppslagsändrar och för att kontrollera släktforskarens hypoteser, med andra ord effektivisera hans arbete och ge honom tid över för den intressanta delen av släktforskningsarbetet.

DATORHJÄLP I SLÄKTFORSKNINGEN

av PO Bergman

Utvecklingen inom datatekniken har pågått i många år, men är fortfarande inne i ett dynamiskt skede, vars slut ännu inte kan skönjas. Utvecklingen innebär att datorerna kan göras mindre, kan prestera mera och tillverkas till allt lägre pris. Detta ger möjlighet till många nya användningsområden.

Här tas upp fyra områden av intresse för släktforskaren, där datorer redan används eller skulle kunna användas nämligen

1. för att söka aktuella uppgifter om nu levande personer (adress samt uppgift om ev giftermål och hemnavarande barn)
2. för att söka i äldre arkivmaterial med genealogiskt intresse
3. för att hålla reda på den egna släkten - de forskningsuppgifter man själv tagit fram
4. för att sortera namn i bokstavsordning eller annan sortering.

Den första uppgiften att söka aktuella uppgifter om nu levande personer är aktuell vid uppgörande av ättartavlor, när man kommer fram till de yngsta generationerna och saknar uppgifter om vad som hänt släktingarna de senaste årtiondena. Man kan genom att skriva till pastorsexpeditioner få fram önskade uppgifter, men har personen ifråga flyttat många gånger kan detta vara en lång och besvärlig väg att gå. En annan möjlighet skulle då kunna vara att söka personen ifråga i SPAR, dvs det samordnade person- och adressregister, som DAFA (Data-maskincentralen för administrativ databehandling) för. I detta register, som idag ligger på magnetband - kan man gå in med personnummer och få fram uppgifter om aktuell adress och ev make/maka och hemnavarande barn. Tyvärr är det idag förenat med en minimikostnad av 1000 kr för att ta fram dessa uppgifter. Man håller emellertid på och förändrar rutinerna på DAFA genom att införa dataterminaler, vilket bör kunna medföra en radikal nedskärning av minimiavgiften och göra det möjligt även för en mera

ordinär släktforskare att ta fram uppgifter denna väg. Övergången till dataterminalsystemet planeras ske redan innevarande höst. En annan möjlighet att få ned kostnaderna skulle vara att ge avkall på dagsaktualiteten och utnyttja de mikrofiche-utdrag, som från magnetbanden görs då och då. För en förfrågan avseende enstaka personer borde kostnaden bli låg. De personer, som avlider och därmed utgår ur SPAR förs över i särskilda filer. Helt skilt från detta tas från 1961 på SCB (Statistiska Centralbyrån) fram maskinlistor över döda, vilka kan beställas fram på SCB arkiv för visst år. De avlidna är ordnade efter födelsennummer. För att kunna dra nytta av dödlisorna måste man således ha födelsennummer på den avlidne och - för att inte behöva söka i alltför många års listor - ungefär veta vilket år personen avlidit. Med fullständigt födelsennummer behöver man inte veta var i landet personen avlidit.

Vill man ur SPAR få fram uppgifter för något tidigare år är detta svårare. En arkiveras hos DAFA ett band gällande vecka 37 varje år innehållande hela registret. I framtiden blir det därför möjligt att gå in och söka aktuella uppgifter årsvis. I dag sparas banden bara och arkiveras för RA räkning hos DAFA.

På riddarhuset utnyttjas redan uppgifterna ifrån SPAR för komplettering av uppgifterna i adelssläkternas ättartavlor. Detta arbete har en relativt stor omfattning. Man har valt att ta fram önskade uppgifter ur magnetbanden med hjälp av en servicebyrå, vilket har blivit relativt dyrt. Detta kompletteras med besök på SCB avdelning i Örebro för uppföljning av giftermål.

Vid framtagna uppgifter ur SPAR gäller datalagen. Detta innebär att för uttagning av uppgifter på band krävs datainspektionens tillstånd. För uttagning med utskrift på papper krävs inget tillstånd för de begränsade uppgifter - adress - som idag kan erhållas vid sådan utskrift.

Den andra uppgiften, för vilken datorer kan utnyttjas, gäller genomgång och sökning i äldre material av genealogiskt intresse. För släktforskaren skulle detta bli en innebära tillgång

till register i allt större utsträckning. I dag råkar man t e ofta ut för uppgiften att söka en person, som flyttat till en viss församling eller stad utan angivande av var i församlingen/staden han bosatt sig. Ofta saknas också inflyttningslängd, som kan peka ut gården/kvarteret ifråga. Man har då inget annat att göra än att gå igenom hela husförhörslängden från början till slut och leta efter personen. Vid stora församlingar/städer kan detta vara ett ganska mödosamt arbete. För en del församlingar/städer finns register, men antalet, för vilka detta finns är mycket litet och man får vanligen resa till landsarkiven för att kunna utnyttja dem. Ibland finner man också uppgiften att en person t e flyttat till Västergötland utan att plats angivits. Att leta efter en person på sådana uppgifter utan ordentliga register är nästan hopplöst.

För att kunna göra dessa register måste alla grunduppgifter föras in i datorns minne, man upprättar en databas. Detta är ett stort och mödosamt arbete. Sådana arbeten har dock startats i Stockholm och Umeå.

I Stockholm arbetar sedan två år tillbaka "Demografisk databas Stockholm" för stadsarkivet och därmed Stockholms kommun med att upprätta en databas för alla Stockholmare tiden 1878-1926. Till grund för detta ligger det s k rotemansarkivet, som gäller denna tid. Till hösten räknar man med att ha avklarat rote nr 1, som omfattar gamla staden i Stockholm. Hur slutresultatet skall presenteras för forskarna är ännu oklart. Materialet kommer på magnetband och kan naturligtvis även föras över till snabbare minnen. Man har talat om att göra materialet tillgängligt på en dataterminal - en bildskärm - men det kan också tryckas ut på kort eller överföras till mikrofilm eller microfiche. SCB genomför f n en förstudie för att bli klara ut presentationsproblemen.

I Umeå arbetar "Demografisk databas Umeå och Haparanda" sedan 1973. Den är knuten till universitetet i Umeå. Man har här genomfört databehandling av kyrkboksmaterialet för sju församlingar spridda över hela landet och håller nu på med motsvarande för Sundsvallsregionen, vilken omfattar 15 församlingar. Den senare beräknas bli klar först 1982/83. De sju församlingar, som är klara är Gullholmen, Fleninge,

Locknevi, Trosa, Svinnegarn, Tuna och Nedertorneå. Databehandlingen täcker kyrkboksmaterialet för dessa församlingar för större delen av 1800-talet.

För databehandlingen har varje enskild personuppgift i kyrkböckerna skrivits ned på ett kort. Dessa kort har sedan lagts i buntar, en för varje individ. I toppen på varje bunt har lagts ett sammanfattande kort för individen, vilket innehåller identifieringsuppgift - födelsedatum har valts - samt uppgifter om föräldrar, make/maka och barn. Den manuella hopläggningen av individens kortbunt ger möjlighet att eliminera felaktigheter i källmaterialet, som kan försvåra identifieringen vid databehandlingen. Kortet med källuppgifterna ändras dock inte utan sorteras in med sina uppgifter, som de är i den bunt, i vars topp man lagt det sammanfattande kortet med bedömda riktiga uppgifter.

Korten matas sedan in i datorns minne. Uppgifterna läggs i separata register eller primärfiler, en för varje kyrkbok. Kyrkböckerna återbildas på detta sätt i datorn, men nu så att varje uppgift om en individ lätt kan sammanföras. Man ställer sedan samman individuppgifterna i s k händelsefiler. Dessa innehåller all information som finns i primärfilerna samt toppkortets sammanfattande uppgifter. Det är dessa händelsefiler man räknar med att forskarna skall utnyttja.

Flera program för bearbetning av händelsefilerna finns framtagna och antalet växer med varje forskningsprojekt. När fil dr Anna Christina Meurling från Lund var hos oss här i ÖGF i våras och berättade om sin socialhistoriska forskning och sina manuellt genomförda studier av tre Skåne-församlingar berättade hon också om den demografiska databasen i Umeå och Haparanda och underströk dess värde för socialhistorisk forskning. Hon varnade dock för svårigheterna - ett oerhört arbete - att använda datorer som hjälpmedel för den typ av arbete hon bedrev och föreslog oss raskt att vi skulle ta var sin östgötaförsamling och manuellt kartlägga den från början

och till slut. Men i och med att grov- arbetet med att föra in alla uppgifterna i databasen är gjort, erfordras endast programskrivning för att göra önskade sammanställningar eller sökningar.

Så länge endast enstaka församlingar, spridda över hela landet är klara, är det en ren slump om någon av de församlingar släktforskaren intresserar sig för finns med. När Sundsvallsregionen blir klar, bör intresset bli större. Man får ett sammanhängande område, som är ganska stort och har många in- och utflyttningar, vilket bör göra det mera intressant för släktforskaren. Den region har dessutom sina speciella problem genom förlusten av kyrkböcker vid Sundsvalls brand.

Ur släktforskarsynpunkt vore det av intresse att man utvidgade databasernas arbete bakåt i tiden, där man vanligen möter de större svårigheterna.

Den tredje uppgiften för vilken datorer kan utnyttjas gäller att hålla reda på den egna släkten - de forskningsuppgifter man själv tagit fram. Man kan göra upp register över släktmedlemmarna och sedan med särskilda datorprogram t e göra upp släktträd eller ättartavlor för önskad person, födelsedagsregister eller något annat, som kan vara av intresse. Här kommer troligen hemdatorerna in i bilden. Dessa blir allt kraftfullare och kan förses med allt större minnen. Arbete inom detta område är säkert på gång på flera håll inom landet. Man kan också utnyttja en större dator, till vilken man kan ansluta sig med en terminal från sin hemtelefon. Sådana terminaler finns, som inte är större än en vanlig reseskrivermaskin, t e Silent 700, tillverkad av Texas Instrument. Är man inom samma riktnummerområde som datorn bör det gå bra, men är man på större avstånd kan det bli svårigheter med överföringen.

Datalagen kommer in även här. Tillstånd att upprätta register måste sökas hos datainspektionen. En ligger ett sådant ärende hos inspektionen (1738/77) och avgörande förväntas i höst. Det skall bli intressant att se vilka villkor datainspektionen kommer att ställa för att bevilja tillståndet.

Den upptagna fjärde uppgiften, för vilken datorer kan användas gäller sortering av namn i bokstavsordning, personer i födelsedatumsordning eller liknande. Detta blir fördelaktigt vid större mängder namn eller om man vill göra flera sorteringar med samma material. Har man lätt tillgängligt en terminal med bildskärm och utskriftsmöjlighet eller en hemdator med motsvarande kan det bli fördelaktigt att utnyttja datorn även för mindre materialmängder vid endast en sortering. Färdiga program finns för sortering på de större datorerna och kommer troligen snart också till hemdatorerna.

Ett flertal områden finns således, där datorteknik med fördel kan utnyttjas för släktforskning och delvis redan utnyttjas.

För sökning av uppgifter om nu levande personer t e för att komplettera ättartavlor finns det av DAFA förda samordnade person- och adressregistret SPAR. Detta är idag för dyrt att använda för en enskild forskare, men kostnaderna bör kunna sänkas till en för en släktforskare rimlig nivå genom övergång till sökning från terminal, vilken övergång beräknas ske redan i höst. En annan möjlighet skulle vara att utnyttja de mikrofiche-utdrag, som görs då och då.

För sökning i äldre arkivmaterial arbetar man på två håll, i Stockholm med rotemansarkivet för tiden 1878-1926 och i Umeå med enstaka församlingar i landet och med församlingarna i en region, Sundsvallsregionen, samtliga omfattande större delen av 1800-talet. För rotemansarkivets register förutser man att resultatet skall kunna läggas upp i kortregister men överväger andra möjligheter såsom sökning från terminal medan man i Umeå arbetet förutsätter att forskarna själva gör upp söknings- och bearbetningsprogram.

Ur släktforskarens synpunkt skulle det vara önskvärt med möjlighet att från en terminal ansluten till telefonen hemma kunna söka i både SPAR och de databaser med arkivmaterial, som håller på att läggas upp i Stockholm och Umeå. Detta är inte någon orimlighet. På bibliotekssidan har i flera år funnits

möjlighet att söka i databaser över litteratur. I Libris - systemet, som är ett svenskt datorbaserat biblioteksdatasystem för de svenska forskningsbiblioteken ges möjlighet att från terminal ansluten till en telefon göra sökningar i databasen, som finns i centraldatorn i Linköping. På televerket pågår i år tekniska prov för att undersöka förutsättningarna här i landet för en tjänst avsedd för allmänheten och kallad datavision, som innebär att man från en terminal ansluten till en telefon skall kunna ringa upp databaser och göra sökningar mm. I televerkets försök avser man utnyttja den vanliga färg-TV-mottagaren som bildskärm. Denna skall via en särskild anslutningsenhet med tangentbord anslutas till telefonapparaten. Som grundtjänst anges ren informationssökning, vilket passar väl in för släktforskning.

Kommer släktforskaren att inom 5 år från sin hemtelefon kunna söka i databaser med genealogiskt intressant material ?

För att hålla reda på den egna släkten och för sortering av uppgifter kan man antingen utnyttja en telefonterminal till en större dator eller en egen hemdator. Sorteringsprogram finns färdiga för den större datorn och kommer säkert också för hemdatorn medan för släktforskaren särskilda program måste utvecklas. Här är säkert redan arbeten igång på flera håll i landet av datorintresserade släktforskare. Det vore roligt om sådana arbeten kunde rapporteras, så att alla kan få ta del av de erfarenheter som görs.

Vid utnyttjande av datorer för registrering av nu levande personer kommer datalagen in. Särskilt tillstånd måste inhämtas för att få föra sådana register från datainspektionen. En sådan ansökan från en släktförening ligger redan under behandling på datainspektionen.

En stark utveckling är på gång inom datortekniken, vilken blir en stor hjälpmedel i sin forskning. På sikt torde det nya hjälpmedlet få stor betydelse för släktforskningen.

(skrivet sommaren 1979)

LÄGESRAPPORT FRÅN DIS

DIS - arbetsgruppen för datorhjälpmedel i släktforskningen har hittills hållit två möten; 790926 och 791018. I en första fas har vi tagit upp ett antal tillämpningsområden och specialfrågor, som närmare skall studeras. Här följer en uppräkningslista av dessa samt en kortfattad redogörelse för nuläget.

1. Möjlighet att inhämta uppgifter ur offentliga register över nu levande personer (SPAR och Länsdatabaser). Uppgifterna ur SPAR kostar pengar, men från Länsdatabasregistren är det gratis. Vid konkret förfrågan till några länsdatabaser har vi fått snabba svar. Tyvärr finns det ingen koppling från föräldrar till barn. Vad länsdatabasregistren innehåller kan man läsa mera om i broschyren "Personavin och dess innehåll", som man utan kostnad kan få från Riksskatteverket.
2. Möjlighet att inhämta uppgifter ur offentliga register med arkivmaterial, de s k Demografiska Databaserna i Stockholm och Umeå. Korrespondens pågår med Umeå.
3. Undersökning av var man kan köpa datorkraft och förutsättningarna för att skaffa egen hemdator. Vi kan få köra på Linköpings högskolas datacentral, men tyvärr till deras högsta taxa. Möjligheterna till rabatt undersökes. Kan vi möjligen på något sätt komma in som forskningskunder, t e genom att få anslag från någon fond ? Vi har också en förfrågan ute till marknadsföraren av ABC-80 hemdator med förslag om samarbete.
4. Utnyttja datorer för hjälp vid upprättande av personregister till födelselängder, husförhörslängder, donböcker osv. Det är en uppgift, som väl lämpar sig för datorbearbetning och som kan ge stort utbyte. Det stora arbetet är här inmatning till datorn av alla uppgifter liksom kontrollen av att de är rätt inmatade.

Ett problem, som vi genast stötte på gällde stavningsnormering. Skall en person placeras i registret exakt efter hur namnet stavats eller skall viss normering ske, så att det blir lättare att hitta i registret? Vilka namnformer skall anses som stavningsvarianter och vilka är verkligen olika namn? Kanske finns det någon bland våra medlemmar, som har synpunkter på detta? Vi har skrivit till Landsarkivet i Göteborg och Stadsarkivet i Stockholm för att höra hur de sett på dessa problem för sina register.

5. Utnyttja datorer för att lagra uppgifterna om den egna släkten och åstadkomma snygga utskrifter. En fråga är hur man lämpligen ställer upp en an/stamtavla och vilka andra bearbetningar och utskrifter, som är önskvärda. Åter plats för synpunkter. Vi vill också försöka utvärdera vilken nytta släktforskaren kan ha av egna datorkörningar och för vilka ändamål de lämpar sig.
6. Möjligheter att få tillstånd från Datainspektionen att föra ett register enligt punkt 5 ovan över nu levande personer. En ansökan skall

inlämnas så småningom. För avlidna personer krävs inget tillstånd.

7. Kontakt med andra likasinnade. Vi har en "annons" inne i senaste numret av GF-aktuellt. Redan h har ett svar inkommit.
8. Söka påskynda utvecklingen vad gäller datorer i släktforskningen. Sprida kunskap om datorhjälpmedel för släktforskning.

Programmet kan tyckas ambitiöst, men vartefter vi lär oss mer och får veta mer så kommer verksamheten att inriktas på de mest givande områdena. De som för närvarande inte är värda att satsas på läggs ner. Praktiska försök med datorbearbetning kommer troligen att ske om vi anser oss ha tillräckliga resurser.

Lbg.

Copyright P O Bergman och föreningen DIS 1980.